

Detaljert prosjektbeskrivelse og budsjett til prosjektet ”Harmonisering og operasjonalisering av EUs vanddirektiv i Norden med fokus på innsjø, elver og sterkt sterkt modifiserte vannforekomster”

Summary: This project include arranging and reporting two workshops with participants from authorities, managements and relevant R&D involved in developing guidelines and implementation of the water framework directive (WFD) in the Nordic countries. The main aims are exchanging knowledge and experience regarding organisation and implementation processes. The project will focus on river/lakes within the Northern GIG, and for these water bodies an assessment and comparison of established ecological classification systems, monitoring methodologies, environmental standard setting and mitigations for comparable water types will be carried out. A compiled report will be made, including an analysis of pro's and con's regarding the WFD related methods and systems established in the countries involved. Further, possible mutual R&D needs for the Nordic region to meet the main objectives of WFD for regarding river/lakes will be identified.

Bakgrunn

Implementeringen av EUs rammedirektiv for vann (Vanddirektivet) har startet noe forskjellig i de ulike Nordiske landene, og organiseres forskjellig pga ulik forvaltningstradisjon og lovverk. I de Nordiske landene har vi mange sammenfallende utfordringer ift naturtyper og inngrep, og skiller oss delvis ut ift resten av Europa. Norge og Island har kommet kortere enn de øvrige Nordiske landene med implementeringen av vanddirektivet. I Norge startet implementeringen av Vanddirektivet for fullt i 2007, og det er mange faglige utfordringer som skal på plass. Samtidig har arbeidet med interkalibrering av klassegrenser i regi av EU ift å fastsette grenseverdier for biologiske kvalitetselementer (BKE) i ulike vann typer kommet kortere enn forutsatt. Den 1. fasen av interkalibreringen skal være tilgjengelig sommeren 2007, og det antas nå at det ikke vil foreligge omforente grenseverdier for mange BKE (f.eks. fisk, bunndyr i ferskvann) som kan anvendes direkte i Norden. Således skal det fastsettes en foreløpig naturtilstand som basis for å vurdere om tiltak bør iverksettes for å nå minst god økologisk tilstand i vannforekomstene i den første planperioden.

Interkalibreringsarbeidet vil gå inn i en ny fase 2008 – 2012, der de uløste klassifiseringsgrensene må fastsettes. Flere av de Nordiske landene samarbeider faglig med Storbritannia og Skottland om interkalibrering da det er sammenlignbare vannforekomster her (Northern GIG). Nasjonale systemer er etablert (eks. Sverige) mens andre land har systemer under utvikling vinteren 2007/08 (eks. Norge). Hovedutfordringene har vært valg av prøvetakingsmetode, indikatorarter, analysemetode. I utgangspunktet har forskere møttes, og tatt med seg eksisterende datasett basert på sine ”sære” metoder mer enn at det har vært utvekslet erfaringer og kalibrert metoder mellom land. Sistnevnte er trolig mer fruktbart, og kanskje noe som et nordisk samarbeid kan medføre i større grad.

I sterkt modifiserte vannforekomster skal minst godt økologisk potensial være malen. I slike forekomster skal det gjøres avveininger mellom samfunnsnyttien av inngrepet ift den økologiske tilstanden. Dette gir nye føringer, og ulike metodiske tilnærminger er lansert av EU kommisjonen. En harmonisering og utveksling av erfaringer, særlig for vannforekomster påvirket av vannuttak (vannkraft), elveforbygninger og havner vil være nyttig. En workshop der relevante fagmiljøer og forvaltningsorganer fra de Nordiske land møtes er behøvelig og trolig veldig nyttig for å sikre en god implementeringen av Vanddirektivet i de Nordiske landene.

Mål med prosjektet

Gjennom økt kontakt, nettverksbygging og ved å arrangere to workshoper, skal dette prosjektet bidra med naturfaglig kunnskapsutveksling for en god implementeringen av vanddirektivet (rammedirektivet for vann) i de nordiske land, spesielt mellom involverte forvaltningsinstitusjoner med fokus på:

- a. Utveksle erfaringer med implementeringen av Vanddirektivet for ferskvann (overflatevann) i de deltagende nasjonene
- b. Videreutvikling og tilpasning av biologiske klassifiseringssystemer for fastsetting av økologisk tilstand med vekt på vanntyper i Northern GIG, og utveksling av eksempler på vellykkede miljøforbedrende tiltakspakker for å oppnå godt vannmiljø.
- c. Valg av egnede indikatorarter, metoder og parametere som bør velges og benyttes i overvåking av vanntyper innen Northern GIG.
- d. Utveksle erfaringer med å fastsette miljømål og finne avbøtende tiltak økologisk potensial i sterkt modifiserte vannforekomster, med vekt på vannkraft og andre fysiske inngrep på rennende vann.

Spørsmål som workshopene skal forsøke å belyse:

Hvilke erfaringer og hva er status for implementeringen av Vanddirektivet for innsjø, elver og sterkt modifiserte vannforekomster i de deltagende nasjonene?

Hvilke grenser skal settes ift å definere økologisk tilstand for vanntyper innen Northern GIG for Norden?

Hvilke indikatorarter, metoder og parametere bør velges for overvåking og fastsette miljøtilstand i innsjø/elver Northern GIG?

Hva er sentrale og åpenbare kunnskapshull som de nordiske landene må tette gjennom felles FoU innsats?

Aktiviteter:

Vi legger opp til å arrangere 2 workshoper, der forvaltningsinstitusjoner er hovedmålgruppe.

Workshop nr 1: Den første skal være en 2 dagers samling i Trondheim (Norge) i februar/mars 2008, der utvalgte representanter for forvaltning og fagmiljøer i de Nordiske landene samt enkelte andre sentrale bidragsyttere i Europa inviteres. Direktoratet for naturforvaltning har hovedansvaret for denne workshopen. Workshopen legges opp med en åpen del, som får preg av seminar, og en mer lukket del (workshop). Seminar delen gjøres åpen slik at dette kan arrangeres i tilknytning til en av de planlagte nasjonale samlingene der Vannregionmyndighetene deltar, og får presentert nyttige erfaringer på organisering og faglig tilnærming til implementeringen fra våre nordiske naboland.

Tema inndeling på Workshop nr 1 - , fokus på innsjø, elv innen Northern GIG:

Bolk 1: Status for implementeringen av EU's rammedirektiv for vann i utvalgte land¹

- om organisering av arbeidet
- om utarbeidede av veiledere
- om klassifisering av miljøtilstand

Bolk 2: Faglige anbefalinger ift biologiske klassifiseringssystemer

- Hvordan fastsette dårlig til meget god tilstand for de biologiske kvalitetssystemer i ulike vanntyper?

- Videreutvikling og tilpasning av biologiske klassifiseringssystemer for fastsetting av økologisk tilstand som grunnlag for utarbeiding av tiltaksplaner.
- Felles FoU behov for de nordiske landene

Bolk 3: Overvåking av biologiske kvalitetslementer

- Anbefalte metoder
- Anbefalte parametere i et utvalg vannforekomster
- Kunnskap om dose-respons mellom inngrep og biologi
  - o Fysiske inngrep
    - Miljøbasert vannføring
  - o Biologiske påvirkningsfaktorer
- Felles FoU behov for de nordiske landene

Bolk 4: Økologisk potensial i Sterkt modifiserte vannforekomster

Hvilken metodisk tilnærming er best?

Mulige foredragstema

(UK): Linking science and decision-making: features and experience from environmental river flow setting relevant for implementation of WFD

Eksempler Vannkraft og miljø

Kostandseffektivitet ved avbøtende tiltak i regulerte vassdrag

- Utvikling av metodikk for å fastsette miljømål med tiltaksanalyse for sterkt modifiserte vannforekomster i ferskvatn anvendt for Aurlautbygginga
- Erfaringar frå Norske regulerte vassdrag
- Erfaringar frå svenske studier
- Finländska exemplar på metodik för starkt modifierade vattenforekomster

Tema for workshop nr 2 (Helsinki, Finland i sept/okt 2008 evt jan/febr 2009)

Formatert: Norsk (bokmål)

Worskhop nr 2 planlegges avhold i Helsinki, Finland i høsten 2008 evt vinteren 2009. Hovedansvaret for denne oppfølgende workshopen blir Finnish Environmental Institute.

Tema 1: Status med implementering og verktøy siden sist for de representerte landene

Tema 2: Faglige anbefalinger ift biologiske klassifiseringssystemer

- Hvordan fastesette dårlig til meget god tilstand for de biologiske kvalitetssystemer i ulike vanntyper?
  - o Ferskvann
- Kunnskap om dose-respons mellom inngrep og biologi
  - o Fysiske inngrep
    - Miljøbasert vannføring
  - o Biologiske påvirkningsfaktorer

Tema 3: Overvåking av biologiske kvalitetslementer

- Anbefalte metoder
- Anbefalte parametere og indikatorarter i et utvalg vanntyper
- Første eksempler på tolkning av resulater ift tiltaksanalyser

[17.06.2015+14.04.2008](#)

- Prinsippene for etablering av referansestasjoner og annen overvåking i de ulike land samt erfaringer av ekologistiske overvåkingsprogram og metodikk.

Tema 4: Sterkt modifiserte vannforekomster

- Utveksling av erfaringer med metodikk for utarbeidelse av miljømål i sterkt modifiserte vannforekomster

Tema 5: Oppsummering av kunnskapsstatus og felles FoU behov

- Hva trengs mest av økt kunnskap for god implementering av EUs vanddirektiv i Nordisk ferskvann?

Sluttprodukt

- 1) En summarisk rapport planlegges ferdigstilt til 4 måneder etter workshop 2 er arrangert. Den kommer til å bli publisert på våre respektive hjemmesider, samt NMR sine nettsider.
- 2) Konklusjonene fra prosjektet vil også bli publisert på relevante møter/seminarer i inn og utland.
- 3) Utarbeidelsen av en felles FoU strategi ift de prioriterte temaene.

Budsjett:

Planlegger å dekke inntil 20 representanter til deltagelse på workshopene over dette prosjektet.

Deltagere som får reisestøtte på hver ws:

Sverige: ca 5 stk. fra Naturvårdsverket, utvalgte av Vattenmyndigheterna og relevante forskningsinstitusjoner

Finland: ca 5 deltagere fra Finnish Env Inst, og andre relevante myndigheter og FoU miljø

Island/Danmark: 1-2 repr fra forvaltning

UK/Skottland: Invitere en gjesteforeleser til å være med på den første workshopene, til å formidler erfaringer og avklaringer i sitt landområde.

Norge: ca 5 deltagere fra DN, SFT og utvalgte vannregionmyndighet, samt FoU miljø får støtte til å delta

Utgifter i 1000 DKR

Workshop 1 (Trondheim, No)	Felles	Norge		Sverige		Finland		Island/DK	UK	Sum
		Forv	FoU	Forv	FoU	Forv	FoU			
Reiser		5	10	20	15	25	15	20	20	130
Losji		5	5	5	5	5	5	5	5	40
Timegodgj			30		30	30	30			120
Øvrig (lokaler, middag, lunsj, kaffe)	20									20
Sum 2007	20	10	45	25	50	60	50	25	25	310
Workshop 2 (Helsinki, Fi)										
Reiser		25	25	15	15	5	5	20	20	130
Losji		5	5	5	5	5	5	5	5	40
Timegodgj			30		30	40	30			130
Øvrig (lokaler, middag, lunsj, kaffe)	20									20
Rapportering, uforutsett	20									20
Sum 2008	40	30	60	20	50	50	40	25	25	340
Delsummer 07 + 08	60	40	105	45	100	110	90	50	50	650

Forv.= Forvaltning, myndighetsinstitusjoner (Direktoratet for naturforvaltning - DN, Naturvårdsverket i Sverige etc.). **FoU** = Forsknings- og Utredningsinstitusjoner, inkl konsulenter.

Finansiering:

Vi søker støtte om inntil 240 000 DKR i 2008 og 270 000 DKR i 2008/2009 av NMD og NFK gruppene under NMR. Søkerne er fleksible for tidspunktet for workshop nr 2 ift hvilket budsjettår prosjektet skal ferdigstilles. Minst 65 000 DKR både er iberegnet som egeninnsats til dekning av deltagelse på workshopene.

Under workshop 1 vil det også bli invitert representanter fra alle vannregionene i Norge som kan delta på den åpne delen av møtet, anslagsvis 50 000 DKR. Dette vil bli dekket av de involverte myndighetene i Norge, og er ikke inkludert i tabellen over. I tillegg kan DN og SYKE bidra med inntil 30 000 DKR i egenfinansiering for deltagelse av egne ansatte begge år.

Arrangører:

Steinar Sandøy, Signe Nybø, Jo H. Halleraker (kontaktperson og prosjektleder), Direktoratet for naturforvaltning, Norge

Jon Lasse Bratli, Statens forurensingstilsyn (SFT), Norge

Ansa Pilke (kontaktperson), Heidi Vuoristo, Seppo Hellsten Finnish Environment Institute (SYKE)

P. O. Box 140, FIN-00251 Helsinki, Finland

Mikaela Gonczy, (kontaktperson), Naturvårdsverket. Sverige